

STEDENBANDKRANT

Stichting Stedenband Haarlem Mutare
Postbus 5508 2000 GM Haarlem
Tel. 023 - 5324008 e-mail: mutare@antenna.nl

website: www.haarlem-mutare.nl
bezoekadres: Mondiaal Centrum
Lange Herenvest 122 Haarlem

Inleiding

Gift Sanyanga is sinds 1 december de coördinator in Mutare voor de Stedenband. Tegelijkertijd bleef er onduidelijkheid bestaan over de organisatie in Mutare en aan wie Gift verantwoording moest afleggen, aan Local Action 21 of het bestuur in Haarlem. In mei is daarom in Mutare de Mutare City Link Board gevormd bestaande uit mensen die al langere tijd bij de Stedenband zijn betrokken.

IN DEZE KRANT:

Inleiding	2
Tentoonstelling ABC	3
Music for Mutare	
Wat en Double Cross, Heroism in het Patronaat	3
Het oog op morgen: over de toekomst van de Stedenband	
Over het collegeakkoord	4
Godfrey Kanyenze: Investeren in kleinschaligheid Economie Zimbabwe	6
Theaterproject Mutare Een update!	7
Ontwikkelingssamenwerking bottom-up of top-down. Boek Marc Broere: Berichten over armoede, een journalistieke kijk op ontwikkelingssamenwerking	9
Bibliotheek Hobhouse LEESHONGER	11
Met z'n allen naar Mutare	12
Stage CIOS-leerlingen bij MHS in Mutare	
The Manica Cycling Challenge	
Mutare Cycling Club	14

De Mutare City Link Board wordt de gesprekspartner voor het bestuur van de Stedenband in Haarlem en gaat in Mutare ook het beleid in Mutare bepalen, waarover later meer. Gift Sanyanga en Keaven Simomondo (cultuur) zijn inmiddels verhuisd naar een kantoortje in het Courtauld Theater in het centrum van de stad. Het Courtauld Theater ligt dicht bij het Civic Center wat de contacten met de gemeente Mutare eenvoudiger maakt. Als het kantoor van telefoonlijnen en een internetverbinding is voorzien wordt ook de communicatie met hier een stuk eenvoudiger.

Op 2 juni werd in Haarlem en Mutare voor de derde keer Challengeday georganiseerd, waarbij was zoveel mogelijk mensen tenminste een kwartier lang sport. Voor het eerst nam ook Lochem deel. De sportactiviteiten in Lochem werden georganiseerd op 9 juni. Oorspronkelijk zouden alle activiteiten op 9 juni worden georganiseerd. De Stedenband in Haarlem had de activiteiten samen met de straatspeeldag opgezet die door de Tweede kamerverkiezingen een week was vervroegd. In Haarlem namen in 8.238 en in Mutare 14.087 mensen deel. De uitslag van Lochem was bij het ter perse gaan van deze krant nog niet bekend.

De redactie

DE STEDENBANDKRANT

De Stedenbandkrant is een uitgave van de Stichting Stedenband Haarlem-Mutare

REDACTIE:

Isobel Buiten
Angela Evenhuis
Geke Leistra
Michaël Maas
Leen van de Polder
Johan van Someren

Lay out: Leen van de Polder
Omslag: Richard Lagerweij
Druk: Paswerk Bedrijven
Papier: kringloop papier

Stichting Stedenband Haarlem-Mutare
Postbus 5508 2000 GM Haarlem
e-mail: info@haarlem-mutare.nl
website: www.haarlem-mutare.nl
Tel. 023 - 5324008
bezoekadres:
Mondiaal Centrum
Lange Herenest 122 Haarlem

Challengeday sportactiviteiten in Parkwijk. De activiteiten werden georganiseerd in samenwerking met Brede school Parkwijk en studenten van CIOS Haarlem. De opening werd gedaan door wethouder Sport Jack van der Hoek en Stedenbandambassadeur Elco van der Geest (zie ook achterzijde van deze krant)

foto: Dik Bol

Tentoonstelling ABC

Het komende najaar wordt de Langebrug (beter bekend als de verfroller) over het Spaarne opnieuw geschilderd. De schildering van Chiko die ongeveer 15 jaar geleden is aangebracht, gaat daarbij verloren.

Onder Mutarese kunstenaars is een wedstrijd uitgeschreven om met een nieuw ontwerp te komen voor een schildering op de burg.

Een jury bestaande uit buurtbewoners, kunstenaars en de Stedenband kozen uit de ingezonden ontwerpen een winnaar. De gemeente heeft het schildersbedrijf, verantwoordelijk voor het onderhoud, de opdracht gegeven om het ontwerp aan te brengen.

Naar aanleiding van de nieuwe beschildering van de Langebrug wordt in het ABC Architectuurcentrum in augustus/september een tentoonstelling gehouden over Zimbabwaanse kunst die te zien is of te zien geweest in de openbare ruimte in Haarlem. Daarbij wordt o.a. aandacht besteed aan de beelden die in de Damaststraat en omgeving zijn te vinden.

Op dit moment is op het stationsplein nog de fototentoonstelling te zien op de schutting van de nieuw te bouwen fietsenkelder. De schutting staat er naar verwachting nog tot eind juni.

Music for Mutare

WAT, DOUBLE CROSS, HEROISM

Op vrijdagavond 30 april speelden drie Haarlemse bands WAT, Double Cross & Heroism het dak van het Patronaat. Niet voor zichzelf maar voor Mutare. Tijdens deze post koninginavond traden zij op voor de Stedenband Haarlem-Mutare.

De 'Haarlemse herrie'-bands WAT, Double Cross & Heroism trokken veel publiek. De iets serieuze hardrock van Double Cross en Heroism werd afgewisseld met de pretpunk van WAT.

Dik Bol van de Stedenband vertelde over het peer education programma van THPP en het waarom van de actie Zimbabwaanse Jongeren Helpen Elkaar waren begonnen. Het concert duurde tot half drie en werd door alle aanwezigen zeer gewaardeerd.

De opbrengst van het evenement, € 170,- gaat naar het peer education programma THPP dat de Stedenband ondersteunt. In dit programma geven jonge peer educators in Mutare voorlichting over hiv/aids, seksualiteit en organiseren ze activiteiten voor jongeren.

In de campagne 'Zimbabwaanse Jongeren Helpen Elkaar' vraagt de Stedenband aandacht en steun voor het *peer education* programma. Deze campagne werd mede mogelijk gemaakt door een subsidie van de NCDO en de gemeente Haarlem.

Optreden van WAT tijdens het benefietconcert op 30 april in het Patronaat
foto: Dik Bol

Het oog op morgen: Over de toekomst van de Stedenband

Onder de titel ‘Het oog op morgen’ presenteerden de Haarlemse coalitiepartijen in april het nieuwe coalitieakkoord. In het akkoord staat dat de coalitie de millenniumaanpak en de bestaande jumelages en stedenbanden zullen voortzetten.¹ Een interessant gegeven voor de Stedenband Haarlem-Mutare, want waarom vinden de coalitiepartijen dit zo belangrijk en wat kan de Stedenband hiervan verwachten?

De redactie legde de fractievoorzitters van GroenLinks, PvdA, D66 en de VVD een zestal vragen voor.

1. Het coalitieakkoord gaat uit van voortzetting van de Stedenband en jumelages. Welke rol moeten die spelen voor Haarlem?

De PvdA komt met een concreet initiatiefvoorstel om de jumelages te versterken en te vernieuwen, door: uitwisseling en samenwerking meer op thema's te richten, gebruikmakend van Europese fondsen; het ambassadeurschap in samenwerking met Hogeschool InHolland vorm te geven als combifunctie; Internationale Netwerkfunctie te faciliteren en te stimuleren via lokale organisaties.

“Zoals we bij de jumelage hebben gekeken of en zo ja op welke vernieuwde en verbeterde manier je doorgaat zou je op termijn dat ook voor andere internationale samenwerkingsvormen moeten doen.” Aldus Helga Koper, raadslid van de PvdA.

Helga Koper

Fractievoorzitter Tenda Hoffmans van GroenLinks geeft aan, dat haar partij met name de voortzetting van de Stedenband met Mutare van belang vindt “in het bijzonder met het oog op de millenniumdoelen.” Hoffmans noemt in dit verband millenniumdoel 2: alle jongens en meisjes gaan naar school en millenniumdoel 7: er leven meer mensen in een duurzaam leefmilieu. Hoffmans: “Rondom deze thema's zal bekeken kunnen worden wat Mutare en Haarlem wederzijds voor elkaar kunnen betekenen.”

Hoffmans ziet de Stedenband met Mutare als een steunbetuiging aan de inwoners van Mutare: “Hiermee laten we zien dat we achter hun staan. Juist omdat er zoveel mis is, moeten we de inwoners van Mutare niet laten vallen. De mensen daar hebben bitter weinig invloed op de situatie. Je kunt niets doen, maar je kunt ook iets doen. In het akkoord staat dat we de Stedenband voortzetten, dus dat gaan we ook gewoon doen.”

In tegenstelling tot de PvdA en GroenLinks staan de VVD en D66 minder positief tegenover stedenbanden en jumelages. Chris van Velzen, fractievoorzitter van de VVD, zegt hierover: “Drie tot vier jaar geleden heeft Haarlem de politieke banden met Mutare beëindigd en aangezien de situatie in Zimbabwe niet verandert, is de VVD van mening

dat ook de financiële hulp moet worden afgebouwd. In het huidige coalitieakkoord staat echter dat de Stedenband wordt voortgezet, dit betekent dat de huidige positie van de Stedenband voorlopig zal blijven zoals deze is.”

Ook Louise van Zetten, waarnemend fractievoorzitter van D66, voert gelijksoortige argumenten aan: “Wij (D66) waren altijd tegen deze Stedenband, omdat het regime van Mugabe een uitwisseling op basis van gelijkwaardigheid in de weg staat.” Wat D66 betreft moet de Stedenband Haarlem-Mutare een andere invulling krijgen met andere accenten.

2. Afstemming van de Stedenband met de jumelages ontbreekt nu. Zou u die afstemming willen en hoe ziet u de invulling daarvan dan?

Zowel D66 als de VVD zien niets in een afstemming van de Stedenband met de jumelages. GroenLinks en PvdA denken hier echter anders over. Zo wil Hoffmans interessant uitzoeken of een brug kan worden geslagen naar de jumelages rondom het thema duurzaamheid. De PvdA wil een bredere visie ontwikkelen over hoe Haarlem buiten de grenzen kijkt. Volgens Koper zou dan tevens op thema's bekeken kunnen worden of andere samenwerkingsvormen nuttig zijn en hoe je die invult of op elkaar afstemt.

Chris van Velzen

3. Hoe denkt u over de personele invulling van de ambassadeurs/drices? ²

Haarlem is lange tijd geleden gestopt met ambassadeurs, maar als het aan de PvdA ligt wordt het ambassadeurschap nieuw leven ingeblazen. Volgens Koper kan door samen te werken met Hogeschool InHolland en het slim combineren van initiatieven een zinvolle invulling worden gegeven aan het ambassadeurschap, zonder extra kosten.

De kans dat dit PvdA-voorstel wordt gesteund door VVD en D66 is klein. Uit de interviews blijkt dat beide partijen geen reden zien om verandering aan te brengen in de huidige situatie. GroenLinks had op dit punt geen concrete aanvullingen.

4. Heeft u ideeën over samenwerking tussen de Stedenband en de jumelages in relatie tot Europese subsidies?

GroenLinks spoort de Stedenband aan vooral zelf met ideeën te komen voor samenwerking. Daarnaast geeft Hoffmans aan dat in het kader van de millenniumdoelen (duurzaamheid in het bijzonder) wellicht Europese subsidies kunnen worden aangewend.

Tenda Hoffmans

Ook Koper van de PvdA ziet op dit terrein mogelijkheden: “Wij geloven erg in uitwisseling en samenwerking op thema’s. Afgelopen jaar is al een start gemaakt met het uitwisselen en samenwerken op de thema’s Duurzaamheid en Communicatie en Participatie. De thema’s Jeugd en Millenniumdoelen worden daaraan toegevoegd en sluiten hier goed bij aan. Door een projectmatige aanpak kan een beroep gedaan worden op Europese fondsen zoals Youth in Action en Intelligent Energy Europe (ELENA).”

De VVD ziet net zo min iets in samenwerking tussen de Stedenband en de jumelages als in een afstemming van de werkzaamheden tussen beide.

D66 geeft als antwoord:

“Bij samenwerking kun je altijd leren van anderen. Door samenwerking kun je ambtenaren erbij betrekken en beter contact met Brussel onderhouden. Als elke gemeente dat apart gaat doen, sta je niet zo sterk. Met de VNG en op landelijk niveau kun je meer bereiken. Het meest effectief is het in samenwerkingsverband te doen en niet in je eentje.”

5. Ziet u mogelijkheden om iets te doen met de Afrikaanse connecties van Angers en Mutare?

De PvdA kwam als enige met een concrete suggestie. Koper: “In het kader van het bereiken van de millenniumdoelen zou je kunnen kijken of je via samenwerking met de jumelagepartners je kunt richten op het Europees beleid over Ontwikkelingshulp.” Koper noemt hier het uitwisselen van ervaringen met betrekking tot lopende projecten.

D66 geeft aan dat samenwerking vooral wat moet opleveren omdat het gaat om belastinggeld. Daarnaast benadrukt Van Zetten dat zij meer voor praktisch hulp is, want “met humanitaire hulp kom je verder.” Verder gaf GroenLinks als antwoord niet over de uitvoering te gaan en moedigt Hoffmans de Stedenband aan zelf met goede voorstellen te komen. Wat betreft de VVD blijft de status quo gehandhaafd.

6. In het coalitieakkoord worden de stedenbanden samen met de millenniumdoelen genoemd. Hoe denkt u over de

invulling van deze doelen in relatie tot de stedenbanden? ³

Zowel de PvdA als GroenLinks vinden het belangrijk dat Haarlem aan de slag gaat met de millenniumdoelen. Dat is ook een van de redenen waarom de voortzetting van de Stedenband met Mutare zo belangrijk is voor GroenLinks. De PvdA wil in ieder geval graag dat de initiatieven vanuit de stad in kaart worden gebracht. Koper verwijst in dit verband ook naar de jaarlijkse initiatieven van de gemeenteraad om een bijdrage te leveren aan de millenniumdoelen of deze onder de aandacht te brengen.

Louise van Zetten

D66 daarentegen vindt de millenniumdoelen vooral heel ambitieus. Van Zetten is van mening dat het accent niet zozeer op duurzaamheid moet liggen, maar op onderwijs. “Onderwijs is het echte middel tot participatie”, aldus Van Zetten. De VVD doet verder geen inhoudelijke uitspraken over deze vraag, “Het college zal met voorstellen moet komen.”

De Stedenband kijkt met belangstelling uit naar hoe het college inhoud gaat geven aan het beleid voor de stedenbanden, jumelages en de millenniumdoelen.

Geke Leistra en Angela Evenhuis

De volledige interviews zijn te vinden op de www.haarlem-mutare.nl bij de digitale versie van de Stedenbandkrant

1. Van Dale noemt stedenband een synoniem voor jumelage. Het verschil zit vooral in de oprichtingsgeschiedenis. De jumelages zijn ontstaan tussen westerse steden in de jaren vijftig met het idee: nooit meer oorlog. De stedenbanden komen voort uit de derde wereldbeweging van de jaren tachtig en de relatie heeft vaak te maken met solidariteit en ontwikkelingssamenwerking.

2. Ambassadeurs/drices worden betaald door de ontvangende stad. Gekozen wordt voor jonge goedopgeleide mensen die de taal spreken. Angers is in navolging van Haarlem gestopt met het aannemen van ambassadeurs/drices uit Haarlem. Op dit moment heeft alleen Osnabrück nog een ambassadrice uit Haarlem.

3. De Gemeente Haarlem is sinds 2008 Millennium Gemeente. De ‘Millennium Gemeente Campagne’ sluit aan bij de VN millenniumdoelen tegen armoede en biedt een kader voor internationale activiteiten. Zie: www.millenniumgemeente.nl

Godfrey Kanyenze: Investeren in kleinschaligheid

Terwijl Zimbabwe in de tachtiger jaren een economische groei doormaakte die groter was dan in andere Afrikaanse landen ging het na 1999 omgekeerd. De rest van Afrika begon meer te groeien terwijl Zimbabwe een diepe val doormaakte, van 1999 tot 2008 kromp de economie met maar liefst 51%.

De Zimdollar werd door de hollende inflatie waardeloos, de Amerikaanse dollar en de Zuid-Afrikaanse rand kwamen daarvoor in de plaats. De Zimbabweaanse middenklasse werd weggevaagd en de economie werd geïnformaliseerd, slechts 6% van de economie was in 2009 nog formeel.

Godfrey Kanyenze (LEDRIZ – zie inzet) gaf op 10 mei 2010 in een lezing een goed overzicht van de ontwikkelingen die tot de ineenstorting van de economie hebben geleid. Deze gegevens zijn niet nieuw, de nationalisatie van de boerderijen van de blanken, de vriendjespolitiek en corruptie zijn algemeen bekend. Het blijven niettemin verbazingwekkende gegevens als je ze op een rijtje ziet.

De weg naar herstel

De regering van nationale eenheid (GNU) en de invoering van buitenlandse valuta bracht in 2009 rust in de markt. De hollende inflatie was ineens verdwenen en mensen begonnen voorzichtig weer handel te drijven. Van grootschalig herstel is echter geen sprake zolang de uitvoering van het GNU-akkoord van begin 2009 niet wordt geëffectueerd: vooral het herstel van het eigendomsrecht (land), vrijheid van vergadering en meningsuiting en van de rechtszekerheid vormen een groot probleem. Vooral de Zanu-pf houdt dat tegen met het argument dat het westen eerst de sancties moet opheffen. Feitelijk zijn het akkoorden die de Zanu-pf niet wil uitvoeren omdat het de machtsbasis van de partij aantast, aldus Kanyenze.

Kanyenze adviseert de internationale gemeenschap om vooral te investeren in trainingen en in de opzet van kleine bedrijven en in kleinschalige landbouw. Trainingen zijn nodig omdat het onderwijs hard is achteruit gegaan en veel jongeren over onvoldoende vaardigheden beschikken om een vak uit te oefenen. Kleine bedrijven creëren veel werkgelegenheid en zorgen dat er weer een basis in de economie ontstaat.

Trainingen bieden voor Zimbabweaanse organisaties de mogelijkheid weer aansluiting te vinden bij de internationale (donor)gemeenschap. Veel organisaties leiden al geruime tijd een marginaal bestaan en zijn niet meegegroeid met internationale ontwikkelingen.

Wat betreft de landbouw is Kanyenza een groot voorstander van een beleid zoals dat nu in Malawi wordt gevoerd. Daar krijgen kleine boeren – waaronder veel vrouwen – gratis zaaigoed en kunstmest. In 2005 was Malawi nog een land met grote voedseltekorten, sinds 2007 is het land door dit beleid

Godfrey Kanyenze is directeur van het Labour and Economic Development Research Institute of Zimbabwe (LEDRIZ). Hij was op 10 mei 2010 te gast bij het Afrika Studie Centrum aan de Universiteit van Leiden en gaf een lezing over de economische ontwikkelingen in zijn land. LEDRIZ is een denktank die is verbonden aan de Zimbabweaanse vakcentrale ZCTU (Zimbabwe Congress of Trade Unions).

een netto exporteur van landbouwproducten. In Zimbabwe zijn de uitgangspunten beter dan in Malawi – vooral vruchtbaarheid en beschikbare hoeveelheid land – het zou dus geen enkel probleem moeten zijn in Zimbabwe hetzelfde te bereiken.

Herstel van de grootschalige landbouw is op korte termijn niet mogelijk. De infrastructuur rondom de bedrijven – goederen, diensten en kapitaal – ging met de nationalisaties verloren gegaan en kan niet zomaar worden hersteld. Daarom is het beter om nu te gaan bouwen aan kleinschalige landbouw.

Investerings vanuit het buitenland komen er voorlopig niet. Libië en China sloten beide overeenkomsten met de Zimbabweaanse regering. Deze landen kwamen er echter snel achter dat investeringen, leningen en goederen in de bodemloze put van de Zanu-pf verdwenen en geen reële economische waarde opleverden. Ze haakten daarom na korte tijd af. Kanyenze verwacht dat de contacten met Iran dezelfde weg gaan. Zolang er geen sprake is van evenwichtig economisch beleid en rechtszekerheid zijn er weinig bedrijven die in het land willen investeren.

Politiek

Zowel de Zanu-pf als de MDC streven naar nieuwe verkiezingen in 2011. De Zanu-pf omdat er niet meer uit de samenwerking met de MDC is te halen – het westen zal de sancties tegen de Zanu-pf bazen niet opheffen – de MDC omdat geen voortgang wordt gemaakt met een nieuwe grondwet en het veranderen van de onderdrukkende veiligheidswetten.

Beide partijen denken dat ze de verkiezingen kunnen winnen, de Zanu-pf door geweld en fraude, de MDC door haar grote aanhang in het land en toezicht van de VN en SADC.

Kanyenze maakt zich weinig illusies over de MDC. Volgens hem is het een coalitie tegen Mugabe i.p.v. een politieke partij. Het betekent volgens hem dat zodra Mugabe weg is, de MDC uiteen valt in een aantal groeperingen die elkaar bestrijden.

Ook over interventie vanuit Zuid-Afrika maakt Kanyenze zich weinig illusies. De relatie tussen de Zanu-pf en het ANC

vervolg op pagina 7

Theaterproject Mutare

Een update!

Jansje Meijman en Jocyce Timmerman zijn van half mei tot eind juli in Mutare voor het theaterproject. Voor Jansje is het de derde en voor Joyce de tweede maal dat ze in Mutare zijn. Evenals de vorige keren gaan ze met lokale acteurs trainen en werken aan een voorstelling.

Een update is altijd moeilijk. Ik kan je niet de geur meesturen die ik rook tijdens de rit van Harare naar Mutare (die typische houtgeur van alle kleine kookvuurtjes samen, die hier in de lucht hangt en aan de mensen kleeft). Ik kan je niet de fantastische rotsformaties laten zien, of de gekke aapjes die je eten stelen, of de baby's die gedragen worden op de ruggen van hun moeder. Ik kan je (gelukkig) niet het zweet in de volgepropte busjes laten ruiken, of je het gezoem laten horen van die gruwelijk grote Zimbabwaanse wespen genaamd 'magos'. En ik kan je niet het tempo laten voelen van dat rustige lopen, wat acuut mijn Hollandse schouders ontspant. Maar goed, een poging tot een update dan!

We zitten hier heel goed. Marlboro Court is het appartement van de Stedenband Haarlem-Mutare en een superfijne plek. Het is mooi weer en vanaf ons balkon kijk ik uit over de hoge, mistige bergen die Zimbabwe van Mozambique scheiden. Beneden me struinen mensen met Afrikaans tempo over de wegen van Mutare. Soms zwaait een kind naar ons en benoemt ons, zodat we het niet vergeten: 'murungu!' Want dat zijn we: de blanken, de Europeanen. Die meiden uit Holland die iets met theater komen doen. Die soms een zonnebril dragen, die zich insmeren, die zich druk maken over de tijd. We zwaaien maar gewoon terug en giechelen met ze mee. We zitten hier nu ongeveer twee weken en dit balkon is mijn thuishaven. De vliegreis, via Addis Abeba, verliep soepel. We schrokken natuurlijk wel, toen we hoorden van het neergestorte

Dreamcatchers

Sinds 2006 vindt in Mutare (Zimbabwe) jaarlijks het Community Theatre Project plaats met telkens een uitdagende, prikkelende theatervoorstelling als resultaat. In 2007 is de Mutare Association for Performing Arts ofwel M.A.P.A. opgericht. Een associatie waarin alle Mutarese theatergroepen verenigd zijn. M.A.P.A. vertegenwoordigt de belangen van de kunstenaars om zo de cultuursector te versterken. In het Community Theatre Project is M.A.P.A. de samenwerkingspartner van de Stedenband Haarlem-Mutare.

In juni, juli en augustus 2010 is het thema van het theaterproject in Mutare 'Dromen'. Zowel dromen in de zin van fantaseren/dagdromen als dromen tijdens de slaap.

De persoonlijke verhalen zullen gecombineerd worden met de dromen die gevonden zijn in de communities. Door collectief te dromen hopen we de eerste stap zetten naar een betere toekomst!

vliegtuig. Het openmaken van de koffers op Harare Airport verliep halfslachtig, waardoor ons teveel aan dollars gelukkig onopgemerkt bleef. De douanemeneer leek meer interesse te hebben in mijn laptop, die in een knalroze hoes zit. Jansje, mijn collega, had een fantastische oplossing. Zodra haar koffer openging, kwamen haar bh's tevoorschijn, waardoor de meneer van schrik de koffer direct weer dichtsloeg.

We hebben nog meer geluk: één powercut per week! We hebben zelfs warm water. Omdat we vlakbij het gemeentehuis en het politiebureau zitten, mogen we meegenieten van hun

vervolg van pagina 6

is nooit goed geweest. Het ANC steunde de Zapu (Ndebele) in de bevrijdingsstrijd i.p.v. de Zanu (Shona), iets wat nooit is vergeten of vergeven. De invloed van het ANC op de Zanu-pf is daarom beperkt. Zuid-Afrika kent voor een deel dezelfde problemen als Zimbabwe (landhervormingen) en de Zuid-Afrikaanse regering is als de dood om partij te kiezen in het conflict, als dus Kanyenze. Hij maakt zich dan ook zorgen over de stabiliteit van Zuid-Afrika nu de tegenstellingen in dat land zich de laatste jaren verscherpen.

Geen vrolijk, maar wel een duidelijk beeld van de complexe economische en politieke situatie waarin Zimbabwe zich bevindt en de lange weg die te gaan is om te komen tot verbeteringen en stabiliteit.

Leen van de Polder

van links naar rechts: Jansje Meijman, Keaven Simomondo en Joyce Timmerman foto: Dik Bol

Theaterproject Mutare

bevoorrechte positie. In de townships hebben ze elke dag een powercut, meestal van 17.00 uur tot 21.00 uur, precies tijdens het avondeten. Hoeveel honger je hebt, bepaalt dan of je een dutje gaat doen tot het licht weer aanschiet, of dat je buiten een vuurtje gaat maken. Er gaan geruchten dat het tijdens het WK erger gaat worden, omdat Zimbabwe een deel van haar stroom kwijtraakt aan Zuid-Afrika. We zullen zien...

De voorbereidingen voor de theaterprojecten zijn rustig begonnen. In tegenstelling tot voorgaande jaren, waarin we direct halsoverkop aan de slag moesten vanwege de beperkte tijd. We hebben een korte vergadering gehad op woensdag met een meneer van het Zimbabwaans cultuurfonds. Het ICHYPPA Festival, een theaterfestival voor en met kinderen, vond hij een prachtig initiatief. ICHYPPA is door Zimbabwanen hier in Mutare opgericht en wij zijn zijdelings betrokken en helpen mee met het organiseren van het festival. Verder hebben Jansje en ik onze eerste gesprekken en vergaderingen met de betrokkenen hier over het Stedenband Theater Project. We gaan in twee Mutarese townships community theater maken, in Dangamvura en in Hobhouse. Vorig jaar werkten we in een theater in het centrum, nu willen we echt de wijken in, zodat we meer mensen bereiken.

De projecten beginnen met een 'padare', een bijeenkomst van de mensen in de township waarin gesproken wordt over 'hot issues'. De laatste hot issue in Dangamvura is bijvoorbeeld het afbranden van een huis door een zogeheten 'goblin', een kabouter/geest die van gedaante kan veranderen. Goblins kunnen je ontzettend rijk maken, maar ze voeden zich vaak met bloed of willen (vijf keer per dag) vrijen met je dochter. En soms kunnen ze zich dus tegen je keren. Je koopt een goblin in Zuid-Afrika, op speciale markten, in de vorm van bijvoorbeeld een plant of een muis. De familie van het afgebrande huis in Dangamvura verblijft momenteel in een tent van het Rode Kruis...

Dangamvura is een ontzettend grote township, met betere en mindere wijken. Hobhouse is een nieuwe township met veel jonge gezinnen en nieuwe huizen. Momenteel zitten we midden in de organisatorische voorbereidingen voor de twee community theaterprojecten. Met zowel Nederlandse als Zimbabwaanse Stedenbandmensen hebben we een frisse, nieuwe opzet gemaakt voor het theaterproject, zodat we aansluiten op de wensen vanuit de gemeenschap hier. Ik heb zin om te beginnen met repeteren en hoop dat alles zal lukken!

Het gaat iets beter in Mutare. De winkels liggen vol, al is het ontzettend duur voor de gewone man. Er rijden veel meer auto's dan de eerste keer dat ik hier kwam in 2007, toen was er amper benzine. De enorme rijen voor brood en melk zijn weg. Wel zijn er nog steeds kinderen die bedelen op straat. Sommigen zijn thuisloos, anderen worden erop uitgestuurd

om wat bij te verdienen. Sommige van die kinderen komen uit de 'rural areas' van ver buiten de stad, wordt me verteld. Ik vraag me af hoe die reis eruit ziet, helemaal in je eentje, met niets of niemand bij je, behalve de kleren aan je lijf. We zien ook wat van de andere afdelingen van de Stedenband. Vandaag hebben we in Sakubva Stadion de uitkomst gezien van de uitwisseling op het gebied van sport. Het was een vrolijke en energieke ochtend, waarin schoolkinderen meededen aan een soort sportfestival. Gift, de man die gaat over de woningprojecten, heeft ons veel verteld en laten zien in Hobhouse. Zijn afdeling 'Housing' doet het behoorlijk goed. Er komt ook een bibliotheek in Hobhouse, dankzij 'LEESHONGER'. Jansje en ik hebben een dagje geholpen met het registreren van boeken, een flink karwei want het zijn er 14.000 in totaal! Etty, de toekomstige bibliothecaresse, heeft dus nog een flinke klus. Gift is iemand die van wanten weet. Sinds kort is hij ook algemeen coördinator van de Stedenband. Hij geeft ons direct wat wensen en gedachten mee die we kunnen gebruiken voor de opzet van ons theaterproject in Hobhouse.

De weg naar Hobhouse was minder hobbelig dan vorig jaar, hoewel gaten in het wegdek altijd bij Zimbabwe zullen horen. Ieder gat in de weg lijkt wel een doorgang naar een andere wereld. Sommige zijn enorm. Ze worden 'potholes' genoemd. De auto's slingeren gevaarlijk heen en weer, om ze te vermijden. Niemand blijft netjes aan zijn of haar kant van de weg, maar toch lijkt het een eigen logica te hebben. Ik vind ze wel iets hebben, die gaten. Sommige wegen zijn bijna maanlandschappen. Ik ken zelfs een volwassen man die, na een biertje teveel natuurlijk, erin viel en er naar eigen zeggen helemaal in verdween.

Nog steeds houden de mannen hier erg van bier. Sommige dingen blijven hetzelfde! Afgelopen zaterdag in 'Tops' (ik noem het de Dangamvura Disco) heb ik weer volop kunnen genieten van allerlei vormen van vallen, lallen en in slaapvallen. In een donkere ruimte met snoeiharde muziek drinken mannen zich laveloos om vervolgens door het kraterlandschap naar huis te wankelen. De enkele vrouwen die er zijn, giechelen om ons. Zonder onze vrienden, of beter gezegd onze chaperonnes, zouden we hier niet kunnen zijn. Henry stelt ons voor aan de mensen die OK zijn (en stevast allemaal zijn 'brother'). Finton adviseert ons over het aanwezige eten (vet met een beetje vlees). Archie staart wankelende aanbidders weg. En Allen blijft zelfs nuchter om in geval van nood fysiek grenzen aan te kunnen geven. Maar het valt allemaal reuze mee. De meeste mannen heten ons aangeschoten maar beleefd welkom, vragen of alles naar wens is, zeggen ons dat we veilig zijn en dat we iedereen die we kennen moeten laten weten dat deze 'Dangamvura ghetto rules!'

Joyce Timmerman

Ontwikkelingssamenwerking

Bottom-up of top-down

Ontwikkelingssamenwerking is tot op de dag van vandaag een gevecht tussen bottom-uppers en top-downers, tussen degenen die de wensen van de lokale bevolking serieus nemen en diegenen die vanuit hier menen te kunnen bepalen hoe mensen zich daar moeten ontwikkelen. Deze en andere uitspraken heeft Marc Broere opgetekend uit de mond van ontwikkelingswerkers. In *Berichten over armoede, een journalistieke kijk op ontwikkelingssamenwerking*, doet hij daar nog een schepje bovenop door te stellen dat de millenniumdoelen de overwinning van de top-downers op de bottom-uppers betekent.

Veel mensen vragen zich af hoe het kan dat we na zestig jaar ontwikkelingshulp de armoede nog steeds niet hebben opgelost. Deze vraag waar Broere zijn betoog mee begint biedt een ingang om de successen en het falen van ontwikkelingshulp nader te belichten. Ontwikkelingshulp bestaat in 2010 zestig jaar en is in Nederland de laatste vijf jaar vooral onder vuur komen te liggen van rechtse partijen. In 2005 stelde toenmalig VVD-kamerlid Ayaan Hirsi Ali dat ontwikkelingshulp niet werkte. Dit kwam haar op forse kritiek te staan. Na het verschijnen van het boek *De Crisiskaravaan* van Linda Polman en *Dead Aid* van de Zambiaanse econome Dambisa Moyo kwam daar verandering in.

Linda Polman schetst een beeld van hulporganisaties vermomd als moeder Theresa die zich niet generen om zich te gedragen als een jetset op vakantie. Polman ontdekte een steeds terugkerend patroon, namelijk dat een bepaalde bevoorrechte groep ervan profiteert terwijl voor de rest van de bevolking er niets verandert. De machtsverhoudingen inclusief de corruptie blijven gewoon bestaan. Dambisa Moyo concludeert overeenstemmend: ontwikkelingshulp aan regeringen is de belangrijkste oorzaak van de armoede op haar continent. Corrupte leiders blijven er door aan de macht en het creëert een vicieuze cirkel van uitblijvende groei en achterblijvende investeringen. Daarmee is de toon gezet voor het politieke debat.

Een antwoord op de vraag of ontwikkelingssamenwerking zinvol is kan ook op een andere manier worden gezien. Marc Broere analyseert de tegenstelling tussen de top-down en de bottom-up manier van ontwikkelingssamenwerking, de mensen van buiten en de mensen uit de praktijk. Daarbij hulp en samenwerking zijn niet hetzelfde.

Eerlijke handel als hoofdgerecht

Ontwikkelingshulp kan en zal het armoedevraagstuk nooit oplossen. En daar is het eigenlijk ook nooit voor bedoeld stelt Broere in het eerste hoofdstuk. In 1966, ten tijde van de Koude Oorlog en de dekolonisatie, lanceerde professor Jan Tinbergen op verzoek van de VN een plan waarmee ontwikkelingslanden op eigen benen moesten komen te staan.

De belangrijkste oplossingen die Tinbergen aanreikte waren: opheffing van westerse tariefmuren; gedogen van tariefmuren van ontwikkelingslanden om hun opkomende binnenlandse industrie te beschermen; opheffing van

Europese landbouwsubsidies; stoppen met het dumpen van landbouwoverschotten in ontwikkelingslanden. Hulp was een bijgerecht, eerlijke handel het hoofdgerecht. Dat was geheel in lijn met wat de meeste betrokken landen zelf wilden. Op de tweede UNCTAD conferentie (United Nations Conference on Trade and Development) in 1968 gaven de ex-koloniën en ontwikkelingslanden duidelijk aan dat zij vrijheid en export belangrijker vonden dan hulp. De westerse landen weigerden op deze eisen in te gaan en niet alleen vanwege handelsbelangen, door de komst van de televisie werd armoede in de derde wereld steeds zichtbaarder. Regeringen kwamen onder druk te staan van verontruste burgers. Het gevolg was een toename van hulp zonder hervorming van de wereldhandel. Die trend is eigenlijk nog steeds waarneembaar. Deskundigen en ministers komen om de zoveel jaar met nieuw beleid waarbij het bijgerecht hulp van alle kanten wordt bekeken maar de hoofdoorzaken van armoede niet worden aangepakt.

Kritiek op deze top-downbenadering is niet uitgebleven en komt vooral van ontwikkelingswerkers. Steen des aanstoots is niet alleen het feit dat hulp van bovenaf wordt opgelegd maar het kader waarbinnen ontwikkelingssamenwerking wordt toegepast. Volgens Edith Sizoo, medeauteur van het boek *Ontwikkelingssamenwerking voorbij*, naar een culturele benadering, bestaat er te weinig respect voor de cultuur en belevingswereld van de mensen ter plekke. Hulporganisaties leggen anderen hun eigen referentiekader op zonder zich af te vragen of dat wel past. De (Westerse) gedachte dat de positie van de vrouw en milieubescherming ook prioriteiten in ontwikkelingslanden zijn, is een projectie van de eigen problemen. Maar het zijn niet de indianen in de Andes of de arme boeren in Afrika die milieuproblemen hebben veroorzaakt. Westerse landen moeten openstaan voor kritiek uit ontwikkelingslanden. Dat gebeurt helaas niet. Zodra het over ontwikkelingssamenwerking gaat, gaan de Westerse landen uit van hun eigen superioriteit.

Nieuw optimisme en wederkerigheid

Na de val van de muur en het einde van de Koude Oorlog ontstaat er een nieuw optimisme in de wereld. Wederkerigheid is begin jaren negentig een nieuw sleutelwoord in de ontwikkelingssamenwerking. In 1992 wordt in Rio de Janeiro een grote VN conferentie gehouden over duurzame ontwikkeling. Jan Pronk, op dat moment minister van ontwikkelingssamenwerking, schrijft de beleidsnota *Een wereld van verschil*, met daarin begrippen als

economische, sociale en ecologische duurzaamheid. Pronk sluit ontwikkelingsverdragen af met Costa Rica, Bhutan en Benin op basis van wederkerigheid. Nederland bemoeit zich niet alleen met wat er in ontwikkelingslanden gebeurt, maar die landen hebben ook iets te zeggen over Nederlands beleid.

De verdragen komen al snel onder druk te staan als vertegenwoordigers uit Bhutan en Costa Rica een bezoek brengen aan de Waddeneilanden en kritiek uiten op de intensieve veehouderij en de manier waarop Nederland met zijn hulpbronnen omgaat. Een nog groter probleem ontstaat als milieugroepen uit Costa Rica betrokken worden bij een campagne van Milieudefensie tegen de uitbreiding van Schiphol. Het leidt tot forse kritiek in de Tweede Kamer en het onderdeel wederkerigheid wordt bij de ratificatie van de verdragen uitgeschakeld waardoor de opzet is mislukt.

Halverwege de jaren negentig is er weinig meer over van het optimisme uit het begin. Na de Golfoorlog, en de conflicten op de Balkan, in Liberia en Burundi heeft de droom van een rechtvaardige wereld een knauw gekregen. Pronk stelt zijn optimisme bij en constateert dat het nog te vroeg is om aan wederkerige ontwikkelingssamenwerking te doen. In zijn nieuwe nota *Een wereld zonder geschil* stelt hij dat we al blij mogen zijn als we kunnen voorkomen dat honderdduizenden mensen omkomen van de honger of elkaar uitmoorden omdat ze tot verschillende bevolkingsgroepen behoren. Vanaf dat moment reist hij als vredesstichter de wereld rond en wordt veel hulpgeld gebruikt om een stoel voor hem te bemachtigen aan onderhandelingstafels in conflictgebieden.

Van ontwikkelingsproject naar budgetsteun

In 1998 wordt Pronk opgevolgd door Eveline Herfkens. Hoewel Pronk en Herfkens beide van PvdA huize zijn, betekent de komst van Herfkens een enorme omslag omdat zij ontwikkelingswerkers uit het buitenland wil terugtrekken. Broere citeert de ontwikkelingswerker Willem Zevenbergen. “Ik vind de uitspraken van Herfkens getuigen van een onkunde die schokkend is voor een minister. Als je de ontwikkelingswerker afschaft haal je het hart uit ontwikkelingssamenwerking, het constructieve samenspel tussen mensen uit verschillende culturen. Wat je dan krijgt is een neutraal soort samenwerking tussen regeringen waarbij de solidariteit verzwakt.” Volgens Zevenbergen heeft Herfkens altijd in leidende posities gezeten en geen praktijkkennis, dit in tegenstelling tot de ontwikkelingswerkers, de bottom-uppers. Onder Herfkens worden in landen met een geschikt regeringsbeleid individuele ontwikkelingsprojecten afgebouwd. Daarvoor in de plaats komt de zogeheten budgetsteun. Regeringen kunnen zelf bepalen waaraan het geld wordt besteed. Onder voorwaarde dat het betreffende land goed wordt bestuurd en dat de donoren kunnen meepraten over het regeringsbeleid. Dit om te controleren of het beleid ook ten goede komt aan de allerarmsten. Voormalig bestuurder van de Wereldbank Herfkens heeft veel vertrouwen in grote organisaties. Budgetsteun kan echter

ook gezien worden als bottom-up benadering maar dan op regeringsniveau. Critici spreken van een blanco cheque. Ook na Herfkens wordt het met Agnes van Ardenne niet veel beter. De nieuwe CDA minister kondigt een reorganisatie aan van het medefinancieringsprogramma. In het nieuwe beleid krijgen alle organisaties subsidie uit een pot en de zogeheten 25-procentnorm wordt ingevoerd. Ontwikkelingsorganisaties moeten aantonen dat ze vijftieng procent van hun inkomsten elders vandaan halen, anders gaat de subsidie niet door. “Ik vind het jammer en doodzonde” zegt Jack van Ham, directeur van ICCO als Broere hem om een reactie vraagt. “De minister laat nu vrijmarktprincipes los op ontwikkelingssamenwerking”.

Millenniumdoelen, het geloof in de acht geboden

“Het armoedevraagstuk is in verkeerde handen geraakt, in de handen van gelovigen. Ik betreur het dat ik dit nog moet meemaken nadat ik mijn hele leven gepoogd heb het ordelijk denken over het ontwikkelingsvraagstuk te bevorderen”. Aan het woord is Ferdinand van Dam, voormalig bestuurder van de Wereldbank en ambassadeur van Nederland bij de OESO. Hij maakt zich ernstig zorgen over de toenemende invloed van de millenniumdoelen op het denken over ontwikkeling. De millenniumdoelen zijn de neerslag van diverse VN conferenties waarin acht doelen werden gedefinieerd en die in 2000 door 189 landen werden aangenomen. Die doelen zijn een halvering van het aantal mensen dat in extreme armoede leeft, toegang tot het basisonderwijs voor alle jongens en meisjes, gelijke rechten voor mannen en vrouwen, het met tweederde terugdringen van het sterftecijfer van kinderen jonger dan vijf jaar, een vermindering van driekwart van de moedersterfte, het uitbannen van aids en malaria, een beter milieu in ontwikkelingslanden en een wereldwijde ontwikkelingssamenwerking. Deze voornemens moeten in 2015 allemaal gerealiseerd zijn maar een bindende status hebben de millenniumdoelen niet. Het zijn doelstellingen waar je moeilijk tegen kunt zijn, toch staat Broere er wantrouwend tegenover. Zijn de millenniumdoelen niet bij voorbaat gedoemd te mislukken omdat de belangrijkste les uit tientallen jaren ontwikkelingssamenwerking, is dat je ontwikkeling niet van bovenaf kunt opleggen? Of anders gezegd, betekenen de millenniumdoelen niet de definitieve overwinning van de top-downers op de bottom-uppers? Hoe kun je armoede in de wereld echt bestrijden als je fundamentele vragen, zoals over de verdeling van rijkdom uit de weg gaat? Waarom is millenniumdoel 8 waarin een eerlijke wereldhandel aan bod komt het enige millenniumdoel waarbij geen concrete streefcijfers worden genoemd? Daarmee is Broere weer terug bij het uitgangspunt, bij Tinbergen.

Broere en van Dam staan niet alleen in hun kritiek. Bas de Gaay Fortman, vice-voorzitter van het curatorium van de Prins Claus Leerstoel, levert kritiek op de overheid, de NCDO en op Oxfam NOVIB die miljoenen pompen in voorlichting. Ondanks die voorlichting is de Nederlandse

bevolking er absoluut niet van doordrongen dat er millenniumdoelen zijn en dat zij daar iets mee te maken hebben. De bevolkingen in ontwikkelingslanden weten nog veel minder omdat het ze niet raakt. Het interesseert ze niet wat de percentages zijn van de bevolkingen in 2015. Wat hen raakt is het heden, hoe ze het hoofd boven water moeten houden.

Prins Claus had ooit een ontmoeting met Joseph ki Zerbo, een filosoof uit Burkina Faso, die het zo uitdrukte. “On n’ est pas développé, on se développe.” Mensen worden niet ontwikkeld, mensen ontwikkelen zich. Dat is ook de visie waarvan de Prins Claus Leerstoel uitgaat. Ontwikkeling is een zaak van mensen die een creatieve gedachtegang hebben en uitgaan van equity ofwel rechtvaardigheid en verantwoordelijkheden op korte termijn.

Stilstand of vooruitgang

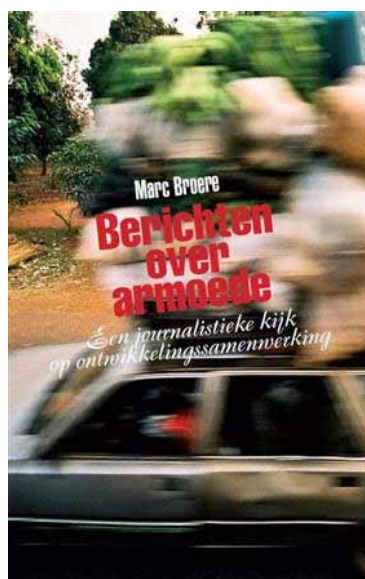
Na zestig jaar heeft de visie van Jan Tinbergen niets aan actualiteit ingeboet. In de termen van Marc Broere betekent dit dat initiatieven van bottom uppers het hoofdrecht zouden moeten worden en de hulp van top-downers bijgerecht. Daarnaast zou er ook meer waardering moeten komen voor de spilfunctie van ontwikkelingswerkers. Zij hebben een schat aan ervaring opgebouwd en vormen bovendien een belangrijke schakel tussen regering en lokale bestuurders in de betreffende landen wat mogelijkheden geeft ook de politiek te beïnvloeden, te bemiddelen en zelfs conflicten te voorkomen. Ontwikkelingshulp werd in de jaren zestig beschouwd als een duwtje in de rug bij de noodzakelijke wereldwijde economische herstructurering. Het uitblijven van die herstructurering betekent niet dat ontwikkelingshulp dan maar moet worden afgeschaft. Het is belangrijk dat men in Nederland weet dat het om een bijgerecht gaat wat aan belangrijke lokale voorwaarden moet voldoen.

Wanneer is een project geslaagd? Edith Sizoo drukt het zo uit:

“Dat is wanneer de mensen een project als hun eigen project beschouwen. Een goed project moet opgezet zijn volgens hun visie op kwaliteit van leven, hun prioriteiten en sociale organisatie. Contacten moeten ook bijdragen aan de levenswijsheid van donoren, mensen uit een materieel overbelaste spiritueel geërodeerde samenleving. Ze moeten voelen dat ze ons ook iets te geven hebben.”

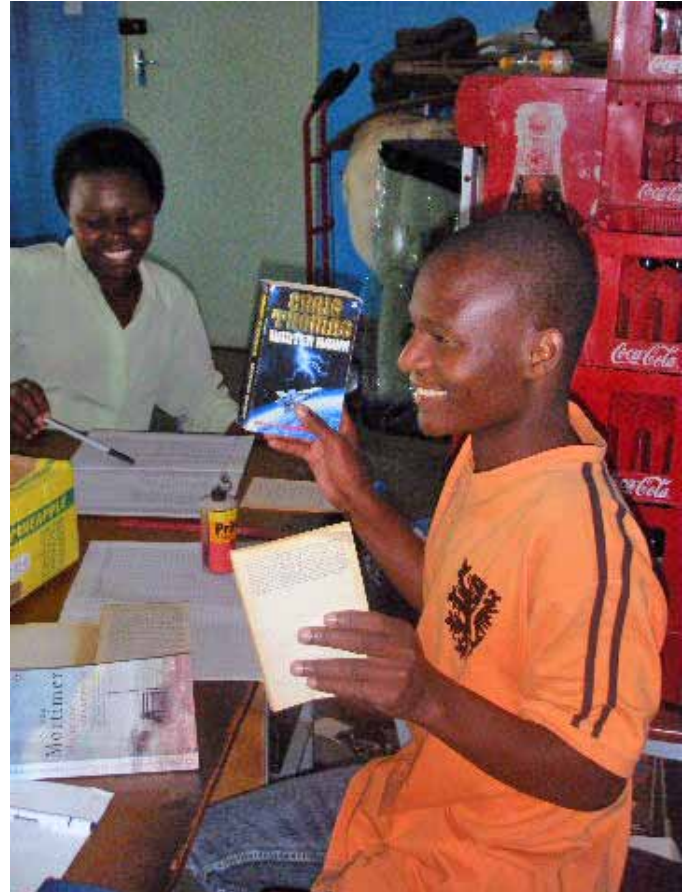
Johan van Someren

Berichten over armoede, een journalistieke kijk op ontwikkelingssamenwerking door Marc Broere
Kit Publishers, ISBN 978946022456
224 pagina's € 17,50

Bibliotheek Hobhouse

In totaal zijn 14.000 boeken, die begin 2009 werden ingezameld in de actie Leeshonger, naar Mutare verscheept. In het Hobhouse Community Centre zijn nu een aantal mensen bezig met het registreren van de boeken, eerst in schriften vervolgens in een computer, onder leiding van Etty

Moyo. Etty is de beoogd bibliothecaresse voor de bibliotheek die in Hobhouse komt. Daarnaast werkt ze parttime op het kantoor van de burgemeester van Mutare voor de public relations. Ze krijgt een vergoeding die wordt betaald door een aantal ambtenaren en particulieren uit de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude die haar hebben ‘geadopteerd’. Keaven Simomondo, coördinator cultuur van de stedenband, heeft een subsidie geregeld van een Zimbabwaans fonds voor de inrichting van een container als voorlopige bibliotheek. De gemeente Mutare heeft inmiddels een stukje grond beschikbaar gesteld waar later een definitieve bibliotheek kan worden gebouwd.

Leen van de Polder

Met z'n allen naar Mutare

Tien studenten van het CIOS liepen in Mutare een stage voor hun opleiding, dat is mogelijk geworden omdat het CIOS Haarlem MHS (Mutare Haarlem Sportleaders) als stageorganisatie heeft erkend. Enkele jaren geleden gingen afgestudeerde CIOSSers nog naar Mutare om te helpen met de opbouw van MHS. Later vonden een aantal Xplore-uitwisselingen plaats waaraan CIOSSers en Sportleaders uit Mutare deelnamen. Bij de laatste uitwisseling gingen de Nederlanders en Zimbabwanen op bezoek in Malawi. De stage stond onder de bezielende leiding van Cees Versteeg, docent aan het ROC Nova College CIOS te Haarlem. Bijzonder is deze stage wel, zeker voor de deelnemers, vaak nog geen twintig jaar oud. Sommigen maken voor de eerste keer een reis buiten Europa, zonder hun ouders.

In eerdere artikelen over CIOS-uitwisselingen was al te lezen over het rijke sportleven in Mutare, mede dankzij de inspanningen van de Stedenband Haarlem-Mutare en de CIOS-stagiairs. Het is ook leuk om te weten wat de deelnemers beweegt buiten sportieve redenen. Voor dit interview op afstand kregen alle deelnemers daarom een lijst met vragen over hun persoonlijke ervaringen in Mutare. Ik was prettig verrast door de reacties van de studenten, vol mooie observaties uit het Mutarese leven.

Het is grappig om te lezen hoe ze zich Mutare van te voren hadden voorgesteld: een beeld van sloppenwijken en barre armoede. Na aankomst leek het allemaal wel 'mee te vallen' hoe het met Mutare gesteld was. Stephanie Zwaan (17) ontdekte dat er ook rijke buurten in Mutare waren. Mike van der Voorn (20) schetste enkele opvallende tegenstellingen:

Een Spar middenin een township en bedelende kindertjes voor de Pizzahut en een hamburgertent. Het trof Sepp Eeman (20) dat veel mensen in stenen huizen woonden en in eerste instantie zag hij zijn sloppenwijkbeeld niet terug. Verder kijkend zag hij dat in die stenen huizen wel heel veel mensen wonen. Hij concludeerde dat armoede niet altijd even zichtbaar is, dat de buitenkant niet altijd het ware verhaal vertelt. Tom Spronk (20) dacht aanvankelijk dat iedereen arm zou zijn in Mutare, maar hij besepte later dat Zimbabwe genoeg te bieden heeft voor iedereen. Jammer dat bepaalde mensen het voor de rest verpesten, vond hij. De daadwerkelijke aanwezigheid in een ontwikkelingsland maakte hun mening genuanceerder.

De CIOSSers in Mutare met beeldhouwer David Chimuka
foto: Cees Versteeg

Met z'n allen naar Mutare

De meeste deelnemers waren niet zo met de politieke situatie bezig, al vonden ze het beklemmend om de beeltenis van Mugabe overal tegen te komen. Oskar Wit (18) voelde zich onprettig bij het zien van de foto van de president van Zimbabwe in ieder gebouw. En ook op borden langs de weg was Mugabe vaak te zien. Sean Broerse (19) vond het een heikel onderwerp en gaf aan dat hij voor sport in Mutare was. Het viel hem op dat mensen er gewoon het beste van probeerden te maken en hard werkten om hun land er economisch weer bovenop te krijgen.

Een vraag ging over de man-vrouw verhouding in Zimbabwe. Een aantal studenten merkte maar weinig verschillen. Een ander vond dat vooral mannen contact zochten en weer een ander vond het juist opvallend dat vrouwen veel spontaner waren. Kimberly Manshanden (19) vertelde dat alleen de vrouwen kinderen droegen en Sean en Stephanie zagen dat vooral vrouwen het zware werk moesten doen. Het had vast ook te maken met hun eigen verschillende persoonlijkheden. De ene murungu (=blanke) lokte waarschijnlijk een andere reactie uit dan de andere, een intermenselijk verschijnsel. Dat heb je met een schriftelijk interview op afstand, ik ken de body language van de geïnterviewden immers niet!

De uitwisseling was voor alle deelnemers een indrukwekkende ervaring. Kimberly merkte scherp op dat ze nog geen mens van boven de veertig had gezien, wat ze als een teken zag van de slechte gezondheidstoestand in Zimbabwe. De meesten werden getroffen door zieke kinderen, het ontbreken van ouderen als gevolg van hiv/aids, de troep op straat en de stank. "Pffff", schreef Ilone Garritsen (18) over "de geuren van de open riolen."

Tegenover deze negatieve constatering stonden de vriendelijke bejegening van de Mutaresen, de leergierigheid en het hoge sportniveau van de kinderen en het lekkere eten, dat de jonge Haarlemmers positief raakten. Het is geestig dat ze zich vaak stoorden aan hoe de Mutaresen met hun mobieltjes omgingen. Kennelijk is het in Mutare

Obay in Sakubva Stadium, tijdens de stage van de CIOssers werd een sportfestival georganiseerd waar ook gehandicapte jongeren aan deelnamen. foto: Sepp Eeman

de gewoonste zaak van de wereld, klaagden enkelen, om tijdens een gesprek of vergadering gewoon een mobieltje te beantwoorden. De schrijver van dit stuk maakt dit in Nederland ook vaak genoeg mee, dus of het iets typisch Zimbabwaans is valt te betwijfelen. Het lijkt een universele tik. En inderdaad, vrij irritant.

Verschillende studenten hadden het over de 'commuterbusjes', de taxibusjes in Mutare. Deze busjes, voor maximaal 12 mensen, werden gevuld als blikjes sardientjes. Het record was 28! Wat ze ook hebben geleerd is dat snoep geld is in Mutare. "Als laatste wil ik nog opmerken dat het geld hier één grote ramp is. In de supermarkten

Sepp Eeman en Obay

bijvoorbeeld krijg je zelden wisselgeld terug, dit compenseren ze door je terug te betalen met snoep. Elk snoepje heeft zijn eigen waarde. Als ik al mijn wisselgeld in snoep zou opsparen zou ik nu zo'n 20 kilo snoep hebben!”, vertelde Sepp. (Zimbabwe gebruikt de US dollar en de Rand zonder muntunie met deze landen, reden waarom er geen (munt) wisselgeld is – red.)

Ik werd getroffen door een ander verhaal van Sepp, het deed mij denken aan mijn interview met Sportleader Silas Ziwono, een jaar geleden. Hij was toen met een uitwisseling in Haarlem. Hij werkte in Mutare veel met dove kinderen en vertelde dat veel van hen niet met hun ouders konden praten, omdat die zich voor hun kinderen schaamden. Sepp had tijdens de uitwisseling in Mutare een prettige band met de 22-jarige Obay, een dove jongen met twee dove broertjes en een doof zusje. Sepp werd bij Obay uitgenodigd voor een etentje en was aangedaan door de houding van de ouders van Obay. Het leek hem alsof de ouders zich voor hun dove kinderen schaamden. Sepp was verbaasd dat Obay's ouders geen gebarentaal kenden en dus niet goed met hun kinderen konden communiceren. Dat is triest. Gelukkig werd Sepp bij Obay uitgenodigd en kan hij deze ervaring in Nederland met ons kan delen.

Bij velen drong het besef door dat zij het zelf goed hebben, en dat de mensen in Mutare blij zijn met weinig. Die ongelijkheid knaagde. Oskar de Wit (18): “Deze uitwisseling heeft mij als persoon veranderd. Als je kijkt hoeveel luxe wij in Nederland hebben vergeleken met hier. Dat doet mij wel veel. Vooral omdat wij in Nederland soms nog ongelukkig zijn met de dingen die we hebben. Wij willen altijd meer en kunnen ons dat ook nog veroorloven. Als je kijkt hoe gelukkig je de kinderen hier kan maken met alleen al een 'high five' en in Mutare kan je vijftig kinderen dolblij maken met slechts één bal. Ik heb geleerd hoe verwend wij in Nederland zijn. Ik ben zelf een stuk volwassener geworden in mijn denken.”

Al met al is zo'n uitwisseling een unieke kans om met een ontwikkelingsland in aanraking te komen. Sepp: “Ik kan het zeker iedereen aanraden om je voor minimaal één maand in te zetten voor dit project. Dit project heeft constante steun nodig en moet nog zien te overleven. Alle kleine beetjes helpen en zo gaan wij alle tien studenten dan ook te werk; pak alles aan wat je kan en probeer zoveel mogelijk bezig te zijn met projecten die voor lange duur zijn. Ik wil Cees Versteeg bedanken voor deze ervaring.” Cees Versteeg vertelde op zijn beurt dat hij erg ingenomen was met deze groep studenten, die zich zo buitengewoon had ingezet. De conclusie van Sean moeten we maar ter harte nemen: “Kortom Zimbabwe is een superland om te komen en er zijn veel dingen om over te vertellen, dus je moet het zelf mee maken om het te voelen.”

Isobel Buijter

The Manica Cycling Challenge

Cees Versteeg was met tien studenten van het CIOS in Mutare. De studenten liepen daar stage (zie artikel hiervoor). Tijdens zijn bezoek werd ook een nieuwe fietsclub opgericht de Mutare Cycling Club. De nieuwe club krijgt ondersteuning en samenwerken met RTC (Rijwiel Toerclub) Hoofddorp.

De wegwedstrijd

Op zaterdagochtend om 7 uur stond aan de voet van de Christmass Pass een vrachtwagen te wachten op wielrenners voor de enige wielervedstrijd van het jaar in Mutare. Een bonte verzameling van fietsen werd in de vrachtauto geladen; echte racefietsen en mountainbikes, maar ook veel ondefinieerbare fietsen, die uit verschillende materialen creatief in elkaar gezet waren. Er waren zelfs enkele wielrenners zonder fiets. Hun fiets had het begeven in de laatste voorbereiding voor de wedstrijd en er was geen geld voor vervangende onderdelen.

Dertig wielrenners klommen in de achterbak en kropen dicht tegen elkaar aan; het was koud en mistig. Toen de vrachtwagen halverwege de Christmass Pass was, klom hij boven het wolkendek uit en werd de zon onmiddellijk voelbaar. In het dal lag Mutare, vreedzaam en omgeven door groene bergen. Aan het begin van de winter kunnen de nachten al flink koud worden, maar zorgt de zon overdag nog voor aangename warmte.

In Penhalonga, 20 kilometer buiten Mutare was de start van het eerste onderdeel van het tweedaagse evenement; een wegwedstrijd van 68 km. Een tiental (blanke) wielrenners was uit de hoofdstad Harare gekomen. Het begon met een prachtige rit door het bergachtige Manicaland en eindigde in een spannende eindspurt van drie wielrenners. De race werd gewonnen door Bryan Zengeni uit Mutare. Brian Zengeni, Prince Ngundu en Bright Chipongo, jonge wielrenners uit Mutare zaten ook in de race. Zij zijn in België en Nederland bekend geworden door de tv-serie 'Allez Allez Zimbabwe', een veldrijden-project van Roger de Vlamincq.

De tijdrit

In de middag werd een tijdrit van 12 kilometer gereden van Penhalonga naar Mutare, met de finish op de top van de Christmass Pass. Deze tijdrit werd opnieuw overtuigend gewonnen door Brian Zengeni. In de gloed van de ondergaande zon daalde de bonte stoet van wielrenners vervolgens tevreden de berg af en in Mutare splitste de groep zich naar de diverse townships om zich voor te bereiden op het laatste onderdeel op zondag.

De bergrit

Ten Oosten van Mutare liggen de Bvumba Hills die de grens vormen met Mozambique. De weg daar naartoe slingert 35 kilometer omhoog en gaat in de laatste kilometers door dicht

MUTARE CYCLING CLUB

regenwoud waar regelmatig apen krijsend de weg oversteken. De weg eindigt bij 'Leopard Rock' waar in de jaren veertig een wereldberoemde golfcourse is aangelegd.

Op zondagochtend was de groep verdeeld onder twee categorieën, de recreanten en de 'elite'. De eerste drie kilometer zaten er zoveel 'potholes' in het wegdek dat de renners achter de wedstrijdswagen moesten blijven om ongelukken te voorkomen. Daarna ging het alleen nog maar omhoog. Twee maal sprintten de renners voor het 'King of the Mountains' klasement en opnieuw bleven vier renners tot aan de finish bij elkaar. Daar behaalde Brian Zengeni zijn 3e overwinning.

Clublinking

Brian James, de burgemeester van Mutare, reikte aan de finish de prijzen uit. Hij gaf het woord aan Cees Versteeg, vertegenwoordiger van de Stedenband Haarlem-Mutare in Mutare. Cees riep de lokale renners uit Mutare bijeen en vertelde hen dat de Mutare-Haarlem Sportleaders organisatie één van de successen van de stedenbandrelatie is. Hij vertelde ook dat in Nederland een actie is opgezet om sportclubs met clubs elders in de wereld te linken. RTC Hoofddorp uit Nederland had daarop gereageerd en stuurde vier dozen met wielerkleding naar Mutare. Hij legde uit dat voor clublinking wel sprake moet zijn van twee clubs en hij riep hen op om de club nieuw leven in te blazen. Iedereen kreeg een shirt en wielrenbroek uitgereikt. Achter de bosjes werden afgeknipte

spijkerbroeken, verstelde oude fietskleding en T-shirts vervangen door het schitterende tenue van RTC Hoofddorp. Een mooie foto-op, waarbij iedereen zich aan het eind van deze tweedaagse wedstrijd winnaar voelde.

De vergadering

Op woensdagmiddag kwamen vanuit de diverse townships in Mutare ruim 20 wielrenners bijeen in de Moffathal. De 'Development Officer' van de Mutare-Haarlem Sportleaders organisatie zat de vergadering voor. Met zorg werd een nieuw bestuur gekozen voor de Mutare Cycling Club en bepaalde men dat het lidmaatschap eenmalig US\$ 2 kost met een contributie van US\$ 1 per maand. Ze besloten in twee townships tweemaal per week een werkplaats te krijgen om aan de fietsen sleutelen. Tot slot regelde het bestuur dat de resterende kleding van RTC Hoofddorp voor een vriendelijke prijs voor clubleden te koop is, zodat enige inkomsten en werkbudget voor de club wordt verkregen.

Wielrennen in Mutare is een avontuur. Dat komt door het slechte wegdek, het roekeloze verkeer, de steile heuvels en de met ijzerdraad bij elkaar gehouden fietsen. Maar er is ook veel enthousiasme, liefde voor de wielrensport en zeker veel talent.

Cees Versteeg

De leden van de Mutare Cycling Club met hun nieuwe outfit.
foto: Cees Versteeg

ChallengeDay 2010
Een sportieve wedstrijd
tussen Haarlem, Lochem
en Mutare. Doel is op
die dag zoveel mogelijk
mensen een kwartier lang
te laten bewegen.
De opening werd verricht
door de wethouder
van sport Jack van der
Hoek en judocoryfee
en Stedenbandambassa-
deur Elco van der Geest.
Kijk op [www.challenge-
day.nl](http://www.challenge-
day.nl) voor de uitslag en
fotoreportage.

Challenge Day werd mede mogelijk
gemaakt door

Challenge Day

2 juni 2010

